

Årsprogram for 2023

Indledning

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed gennemfører hvert år en række benchmarkinganalyser af kommuner og regioners opgaveløsning. Formålet med analyserne er at understøtte kommuner og regioners eget arbejde med at sikre bedre opgaveløsning.

Årsprogrammet indeholder en beskrivelse af de væsentligste analyseaktiviteter for Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed i 2023. Fælles for enhedens analyseaktiviteter er, at der udover præsentation af resultater på landsplan altid vil være et benchmarkingsperspektiv i analyserne. Ved at sammenligne sig med andre får den enkelte kommune eller region et godt afsæt for at vurdere egen indsats og praksis, og analyserne skal på den måde styrke vidensgrundlaget og skabe et bedre grundlag for lokale beslutninger og prioriteringer. Analyseaktiviteterne i 2023 er struktureret i en række hovedtemaer, som hver indeholder flere forskellige analyseelementer.

Analyseaktiviteter

Enhedens analyseaktiviteter vil i 2023 primært være centreret omkring tre hovedtemaer. De tre hovedtemaer er mangel på arbejdskraft, inklusion og segregering på børne- og ungeområdet samt brug af ydelser på sundheds- og ældreområdet. I det følgende beskrives analyseperspektiverne inden for hver af de tre hovedtemaer.

Mangel på arbejdskraft

Mange kommuner og regioner oplever allerede nu mangel på arbejdskraft. Samtidig betyder den demografiske udvikling med et stigende antal ældre, at behovet for fx social- og sundhedspersonale og sygeplejersker vil stige i de kommende år. Med andre ord udgør manglen på arbejdskraft en af de største udfordringer for fremtidens velfærdssamfund.

På den baggrund er der også aktuelt stort politisk fokus på, hvordan man kan afhjælpe manglen på arbejdskraft. Der er eksempelvis nedsat en Robusthedskommission, som har til opgave at komme med anbefalinger til, hvordan der sikres mere personale i sundhedsvæsenet.

Udover nationale tiltag er der behov for at understøtte kommuner og regioners lokale arbejde med at afhjælpe manglen på arbejdskraft. I den forbindelse er det Benchmarkingenhedens ambition at give de enkelte kommuner og regioner en viden, som kan være med til at målrette og fokusere de lokale drøftelser om, hvordan man kan afhjælpe manglen på arbejdskraft. I 2023 vil manglen på arbejdskraft derfor udgøre et centralt analysetema for Benchmarkingenheden.

Der findes ikke én løsning på udfordringen om manglen på arbejdskraft. Derfor kan temaet om arbejdskraftsmangel også tilgås fra mange forskellige vinkler. I 2023 vil Benchmarkingenheden sætte fokus på to af disse vinkler. For det første vil Benchmarkingenheden sætte fokus på de nuværende medarbejdere i kommuner og regioner og gennemføre analyser, der på forskellig vis belyser, om man kan få mere ud af de hænder, man allerede har. Inden for denne vinkel kan der bl.a. sættes fokus på fastholdelse af medarbejdere.

For det andet vil Benchmarkingenheden undersøge arbejdsmarkedstilknytningen for forskellige grupper, hvor der umiddelbart kan være et potentiale for at øge tilknytningen til arbejdsmarkedet. Såfremt flere kommer med på arbejdsmarkedet vil det være med til at afhjælpe manglen på hænder. Det kan fx være relevant at sætte fokus på gruppen af ikke-vestlige indvandrerkvinder. Det kan også være relevant at undersøge om de kontanthjælpsmodtagere, der rent faktisk kommer i beskæftigelse, opnår en varig tilknytning til arbejdsmarkedet eller ej.

Inklusion og segregering på børne- og ungeområdet

Inklusionsdagsordenen har i en årrække fyldt meget på børne- og ungeområdet. Der har således i længere tid været en klar ambition om, at flest mulige elever inkluderes i det almene undervisningsmiljø. På trods af dette længerevarende fokus begyndte andelen af elever, der modtager segregeret specialundervisning at stige igen fra 2016.

Der er i de senere år vokset forskellige mellemformer frem i kommunernes indsats over for elever med særlige behov. Men segregeringsprocenten er ikke faldet, og det udfordrer ambitionen om, at flest mulige inkluderes i almene læringsfællesskaber, ligesom segregeret specialundervisning er forholdsvis dyr.

Selv om der altså ikke er tale om en ny dagsorden, er der behov for at fastholde fokus på omfanget af segregering på børne- og ungeområdet. Benchmarkingenheden vil derfor i 2023 bidrage med analyser, der understøtter det lokale arbejde med inklusionsdagsordenen i kommunerne. Benchmarkingenheden ønsker at arbejde med denne dagsorden på forskellig vis i sine analyseaktiviteter.

Det er velkendt, at baggrundskarakteristika som eleverne og forældrenes socioøkonomiske forhold har betydning for sandsynligheden for at blive henvist til segregeret specialundervisning. På den baggrund vil Benchmarkingenheden tilvejebringe et opdateret billede af variationen i omfanget af segregeret specialundervisning på tværs af kommunerne, hvor der samtidig tages højde for, at kommunerne har forskellige elevgrundlag. Det kan give den enkelte kommuner et styrket grundlag for at vurdere egen praksis på området.

Herudover kan det være relevant at sætte fokus på betydningen af segregeret specialundervisning i forhold til elevernes faglige resultater. Benchmarkingenheden vil derfor i 2023 så vidt muligt søge at give kommunerne viden om, i hvilket omfang den segregerede specialundervisning har understøttet bedre faglige resultater for eleverne.

Samtidig er det væsentligt at holde sig for øje, at børn allerede kan have særlige behov i dagtilbudsalderen. Som supplement til det fokus, der er på inklusion og segregering af elever på grundskoleområdet, er det derfor også relevant at sætte fokus på, hvordan man på dagtilbudsområdet arbejder med børn med særlige behov. Det skal også ses i lyset af, at de indsatser, der gives til børn på dagtilbudsområdet, kan træk-

ke tråde op i skoletiden. Med henblik på at give ny viden og inspiration til kommunerne vil Benchmarkingenheden derfor i 2023 sættes fokus på kommunernes arbejde og organisering af indsatser i forhold til børn med særlige behov på dagtilbudsområdet.

Brug af ydelser på sundheds- og ældreområdet

Der har i en længere årrække været fokus på at styrke det nære sundhedsvæsen og sikre bedre sammenhæng mellem indsatserne i primærsektoren og på sygehusene. Den demografiske udvikling med et stigende antal ældre understreger blot behovet for at sikre sammenhængende løsninger på tværs af sygehuse, almen praktiserende læger og kommuner.

Udviklingen hen imod et sundhedsvæsen, hvor indsatserne i primærsektoren og på sygehusene hænger endnu bedre sammen, understøtter samtidig ambitionen om, at indsatser skal leveres på det laveste, effektive omkostningsniveau.

En væsentlig del af omstillingsdagsordenen på sundheds- og ældreområdet handler om at sikre god kvalitet samtidig med ressourcerne anvendes bedst muligt. Mere optimal brug af ressourcerne er både relevant inden for sektorerne og på tværs af det primære og sekundære sundhedsvæsen. I 2023 vil Benchmarkingenheden understøtte ambitionen om god brug af ressourcerne på forskellig vis.

Det er relevant at give regioner og kommuner et samlet billede af brugen af sundheds- og plejeydelser på tværs af landet. Benchmarkingenheden vil derfor i 2023 undersøge, hvor meget særligt de ældre borgere modtager af sundheds- og plejeydelser på tværs af sektorer, herunder også om der er forskelle i sammensætningen af sundheds- og plejeydelser på tværs af landet.

Der er desuden i stigende grad fokus på, om patienter på sundhedsområdet får unødige eller overlappende ydelser. Det er blandt andet noget organisationen "Vælg Klogt" har fokus på. Ud fra både et patienthensyn og et ressourcehensyn kan det således være hensigtsmæssigt at være opmærksom på, om patienterne får overlappende ydelser eller ydelser, der ikke nødvendigvis er påkrævet. I 2023 vil Benchmarkingenheden understøtte dette fokus ved at undersøge brugen af udvalgte ydelser og variationer heri på tværs af landet. Det kan eksempelvis være i forhold til MR-scanninger.

Det stigende antal ældre stiller ikke blot krav om et sammenhængende sundhedsvæsen på tværs af sektorer. Det stigende antal ældre betyder også, at den traditionelle kommunale ældrepleje står over for en betydelig opgave. I den forbindelse vil Benchmarkingenheden i 2023 sætte fokus på plejehjemsområdet og undersøge, om der er forskelle i brugen af plejehjem på tværs af landet, herunder også i forhold til snitfladen til hjemmeplejen.

Øvrige analyseaktiviteter

Udover de præsenterede hovedtemaer om mangel på arbejdskraft, inklusion og segregering på børne- og ungeområdet og brug af ydelser på sundheds- og ældreområdet vil Benchmarkingenheden i 2023 gennemføre en række øvrige analyseaktiviteter.

For det første vil Benchmarkingenheden også i 2023 udgive et notat om kommunernes udgifter til administration og ledelse. For mange kommuner er temaet om administrationsudgifter et tilbagevendende tema i de lokale budgetprocesser, og Benchmarkingenheden oplever en efterspørgsel efter, at denne analyse opdateres årligt.

For det andet har Benchmarkingenheden tidligere gennemført flere forskellige analyser om børn og unge med psykiske lidelser. Benchmarkingenheden vil i 2023 opdatere de væsentligste hovedresultater fra disse forskellige analyser og samle de nyeste tal i ét samlet notat. Dermed vil kommuner og regioner få de mest aktuelle tal om børn og unge med psykiske lidelser.

For det tredje vil enheden i 2023 også bidrage med viden om voksne borgere, der både modtager behandling i psykiatrien i regionerne og sociale indsatser i kommunerne. Der vil her være fokus på overlappet mellem psykiatri- og socialområdet.

For det fjerde har Benchmarkingenheden i 2022 udgivet en analyse om andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud. Som opfølgning på denne analyse vil Benchmarkingenheden i 2023 gennemføre en analyse, hvor der sættes særsomt fokus på sproglige udfordringer blandt indvandrere og efterkommere efter endt dagtilbud.

For det femte vil Benchmarkingenheden også i 2023 sætte fokus på brugeroplevelset kvalitet. Det vil ske ved at gennemføre analyseaktiviteter, der sætter fokus på brugertilfredshed.

Følg med i analyseaktiviteter

Afslutningsvist kan det nævnes, at man altid kan finde en aktuel oversigt over og beskrivelse af de konkrete analyser, som enheden er i gang med, på enhedens hjemmeside www.benchmark.dk. Enheden opdaterer løbende oversigten og beskrivelsen af kommende analyser.